

Jong, Jaap de (1981, 27 april)

Verslag van een interview met de heer J.H. Voogd, op vrijdag 13 maart 1981 te Enschede

[In kader activiteiten projectgroep Sociologie van Vakbeweging en Organisatieverandering].

Ik ben in overheidsdienst getreden op 7 oktober 1943, als hulpbesteller PTT. Ik ben in 1945 lid geworden van de toenmalige Ambtenarenbond en wat mij daartoe heeft bewogen zou ik willen betitelen als een principe. Voor mij stond en staat nog steeds vast dat alleen door samen te vechten voor een betere maatschappij, deze ook bereikbaar is.

Bij de oprichting van de ABVA ben ik dus automatisch lid geworden. Op 21 juni 1926 ben ik begonnen te werken in de Textiel bij de firma Scholten hier te Enschede. Ik was toen veertien jaar oud en had een salaris van 4 gulden per week. Ik woonde toentertijd in Usselo en later zijn we verhuisd naar Boekelo en daar ben ik in 1927 gaan werken bij de toenmalige Boeklosche Stoomblekerij. Niet alleen dat het dichterbij huis was, ik verdiende per werk f 1,50 meer.

Omstreeks 1928 ben ik lid geworden van de Textielarbeidersbond "De Eendracht", die was aangesloten bij het N.V.V. Reeds spoedig was ik secretaris van de afdeling Boekelo van de Eendracht. Dit was een periode van grote werkeloosheid, o.a. door diverse stakingen welke er werden gevoerd voor verbetering van het bestaan van de arbeidersklasse.

Ik was dus vrij jong al secretaris, een jaar of zestien, zeventien.

Daarop kregen we te maken met een economische crisis en steeg het aantal werkelozen over het hele land tot een schrikbarend getal. Uitkeringen zoals nu de W.W. kenden we toen niet, er moest volgens de toenmalige minister-president Colijn maar aangepast worden. Er bestond nog rijwielbelasting en wanneer men werkeloos was kreeg men een belastingplaatje met een gat er in. M.a.w. daar mocht men op zondag niet mee fietsen.

Na het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog moest ik op advies van mijn medebestuurders het totale archief en ledenbestand van de Textiel bond verbranden, opdat men bij een eventuele huiszoeking geen adressen zou vinden van leden.

Dat was vrij uniek, hé, de opstelling van de vakbonden in Twente is in de oorlog heel goed geweest?

Ja, want door dat verbranden heeft men ook maar weinig mensen te pakken kunnen krijgen, tenminste daarop. Men heeft ze later wel

te pakken genomen en gekregen, maar niet uit de ledenregisters van de secretarissen.

Bent u toen ook me en bij dat uitbreken van de oorlog de bond uitgegaan?

Nee, er was wel een tijdje tussen. Ik vermoed dat dat verbranden in 1941 is gebeurd. Voor de bond heb ik in de oorlog dus ook niets gedaan.

Waarom bent u overgegaan naar de overheidsdienst?

Ik had het idee dat daar meer zekerheid zou zijn dan in het particuliere bedrijf, vooral omdat het aantal werkelozen steeg en er toentertijd in de textiel ook al werd gekort op de werktijd. Ik heb een periode gekend dat men maar drie dagen per week werkte. Dan was het inkomen ook van dien aard dat men zich niet kon veroorloven.

Het werk als secretaris was het gewone werk: post, uitnodigingen, en veel contact met districtsbestuurders, waar ik ook wel conflicten mee heb gehad, de spanningen waren groter dan nu. Nu ligt de zaak anders, op een ander terrein, maar toch kon je toen de mensen veel gauwer warm krijgen als nu.

Wanneer men overtuigd is van de noodzaak van een sterke vakbeweging en zich daarvoor in wil zetten, dan brengt dit met zich mee dat het veel vrije tijd vraagt. Dit is alleen op te brengen, als je gehuwd bent, wanneer je veel steun hebt van je vrouw of man.

Door de stukken die een onderdeel vormen van bepaalde werkzaamheden van de bond te bestuderen krijgt men een bepaalde zelfontwikkeling. Deze stukken moesten altijd uitgespreid worden op de tafel in de woonkamer.

Die zelfontwikkeling kwam mij vooral van pas bij de diverse functies in het afdelingsbestuur en bovenal in de groep PTT en in het functioneren van de dienstcommissies.

Het vakbondswerk leert men eigenlijk automatisch wanneer men het principe van een vakbond hoog houdt en daarbij gesteund wordt door het hoofdbestuur en het bezoeken van diverse cursussen.

Persoonlijk heb ik vele cursussen bezocht, niet alleen van de ABVA, maar ook van het NVV in groter verband. Daarbij kwam steeds de verhouding "Overheid-Particulier" aan de orde. Bij

deze cursussen denk ik met grote vreugde terug aan de wekelijkse cursussen op het Troelstra-oord te Beekbergen, Egmond aan de Zee en aan het vakantieoord Avegoor.

Op het oude Troelstra-oord te Beekbergen heb ik voor het eerst onze tegenwoordige Bondsvoorzitter Dutman leren kennen. Hij was toen nog wethouder in Hattem. Die cursus stond toen onder leiding van de eerste voorzitter, Vijlbrief. Dutman werd een paar weken daarna bezoldigd bestuurder.

Volgens mij heeft de ABVA voldoende getoond begrip te hebben voor veranderingen in de werksituatie, zowel wat betreft verbetering als verslechtering. Het Hoofdbestuur heeft ons dienaangaande altijd volledig en eerlijk ingelicht. Bij deze denk ik bijvoorbeeld aan de invoering van het Een Bestellingen Systeem (E.B.S.) bij de PTT.

Problemen betreffende het lidmaatschap heb ik nooit gehad. Een voorbeeld ter illustratie is dat ik elk jaar op de Eerste Mei verlof kon krijgen. Dat was mijn principe-dag en dan wist men hier ter plaatse niet anders dan dat op 1 mei had Voogd vrij. Dat is me nooit geweigerd. Misschien wel sterk in verhouding met andere plaatsen.

Hoe is het u in die werksituatie nou vergaan, u bent begonnen als hulpbesteller, maar u bent toch niet altijd hulpbesteller gebleven?

Nee, ik ben acht, negen jaar hulpbesteller geweest, dat was toentertijd nog het geval. Daarna aangesteld als besteller, vervolgens werd je dan zogenaamd Besteller Eerste Klas, dat was in de bestelling het hoogste dat te bereiken was. Op het ogenblik heet dat geloof ik Besteller R.A. 3.

Toen had u zo'n ster op de mouw?

Ja, maar ik heb die ster nooit gebruikt.

Dat hoefde u niet?

Nee van uiterlijk vertoon heb ik nooit gehouden.

Maakte die veranderingen van het bestellingensysteem het werk nou minder slecht, beter of juist slechter. Ik heb wel eens gehoord dat vroeger de postbodes veel vaker liepen op een dag. En dan hadden ze een eigen klein wijkje waarvan ze de mensen heel erg goed kenden.

Ja, inderdaad. Het was ook de bedoeling van de EBS (Een Bestellings Systeem) dat we maar één keer de straat opgingen. Wij hebben ons in de aanvang daar fel tegen verzet, want volgens mij was het toch zo dat het mensen zou kosten. Het was enkel en alleen een inkrimping van het personeel. Daar hebben we ons met hand en tand tegen verzet, maar het was niet houdbaar, het moest en het zou

gebeuren. En het is gebeurd, ondanks het feit dat er ook van particulieren protesten kwamen tegen die ene bestelling.

En zaken als buitenbrievenbussen betekent natuurlijk ook dat er minder mensen nodig waren, want als je als besteller niet meer elk tuintje in hoeft scheelt dat een hoop tijd.

Ja, wat de bestelling betreft heb ik aangename herinnering aan de twaalf jaar dat ik in de buitendienst heb gezeten. Dan ging je op de fiets de boer op, dan was je eigenlijk een lopend postkantoor, je kwam bij de mensen thuis, bij de boeren. Dan moest je even gaat zitten, kopje koffie, en dan moest zo'n boer bijvoorbeeld nog belasting meegeven. Maar dan was zo'n formulier, of wat dan ook, nog niet ingevuld. Dat deed je er dan bij. Je was kind aan huis. Sterker was wel dat wanneer je voor het eerst bij die mensen kwam dan kreeg je zoiets nooit. Ze moesten eerst weten wie je was, betrouwbaar is niet het goede woord, ze moesten weten of dat wel of niet bij je kon. Ik heb mee-gemaakt dat als er een nieuwe kwam, die voor het eerst de boer opging, wij hem zeiden "Jongen, je moet geen koffie weigeren, hoor". En dan kwamen ze terug en zagen ze bruin van de koffie, want dan hadden ze twintig koppen koffie gehad. Dat is later wel allemaal veranderd hoor.

Dus heb je nu als besteller veel minder leuk werk omdat je minder contact met de mensen hebt.

Op het ogenblik wel, ja. Ik kom nog wel eens een keer op het postkantoor maar als nu een huis zoveel meter van de weg af is staat er een bus op straat, en daar wordt de zaak ingedonderd, weg. Je ziet de mensen niet meer, het persoonlijk contact is helemaal weg. En dat vind ik jammer. Maar het moet schijnbaar. Ik ben zelf zo'n twintig jaar geleden met de bond in Zweden geweest en daar zag je dat toen al. Dat je langs de weg palen zag met brievenbussen eraan, van de mensen die er achter woonden.

Heeft u ook nog op zondag gelopen? Ik hoorde laatst dat dat vroeger nog gebeurde.

Nee, dat is eerder geweest, voor mijn tijd. Dan liepen ze ook zaterdagavond nog om tien uur, vooral met de krantenbezorging. Met zo'n olielampje. Ik heb nog wel mee-gemaakt dat je zondagochtend een keer naar de trein moest om post te halen. Maar dat is misschien maar een jaar geweest, langer niet. En na de oorlog is immers alles veranderd.

Is het sorteren op het kantoor nog veranderd?

Ja zeker. Nu is het hier helemaal weg wat de expeditie betreft. Dat gaat nu allemaal via Zwolle, een expeditieknooppunt. De

expediteurs zijn hier praktisch vertrokken, of elders ingedeeld. Verzenden van hieruit vindt eigenlijk geen plaats meer. Vandaar ook die tweelingbrievenbussen. Wat voor Enschede is blijft hier, de rest gaat allemaal naar Zwolle toe.

Maar als bestel er zelf moest je van tevoren je wijkje schikken. Is dat veranderd?

Nee, dat is altijd hetzelfde gebleven. De wijk indeling is ook hetzelfde gebleven, straat die en die, daarvan zitten die nummers in dat vak, die nummers in dat vak. Nee, dat is hetzelfde gebleven. Zo weet je ook precies op wel nummer een weg gekruist wordt door een andere. Dat moet je ook weten. Staat dat niet in de bakken dan moet je het zelf onthouden. Daarmee kan je zo'n wijk achter elkaar zetten.

Maar dat gaat nu met de postcode, of niet?

Ja, maar dat maakt volgens mij niets uit. Het gaat om het huisnummer.

Maar ik dacht dat de postcode ook per blok rondgaat, dus dat bij een kruising met een grote dwarsweg, de ene kant een andere code heeft dan de andere kant. Zodat je meteen aan de code kan zien waar de dwarsweg begint.

Of het al zo ver doorgevoerd is, daar durf ik geen antwoord op te geven.

Ik heb wel eens gelezen dat door die postcode de besteller nog minder vrijheid krijgt om zijn eigen wijkje te lopen. Want je hebt toch wel eens dat je voor een dwarsstraatje weinig post hebt, en dat je dat dan op een ander moment in je route loopt.

Dan kom je toch op een ander terrein, de besteller had nooit geen vrijheid om zijn eigen wijkje te lopen op de manier waarop hij dat zelf wilde. Er was altijd al een voorgeschreven route. Die was vastgesteld door de P.F.A. van Zwolle. Dat was de formatie-afdeling die vaststelde hoe jij je wijk moest lopen. En dat werd in de laatste jaren erger in verband met het verkeer, om niet een grote weg te hoeven over steken. Dat werd nog wel eens stiekem gedaan.

Nou, dat heb ik zelf ook wel gehad toe ik postbode was. Toen liep je nog twee bestellingen en dan had je in de tweede bestelling soms zo weinig post dat je twee straten niet ieder achter elkaar rond liep, maar ze in een keer heen en weer deed. Dat scheelde gewoon in je tijd, want je mocht naar huis als je klaar was.

Jawel, dat heb ik ook wel gedaan, ik heb me ook niet altijd gehouden aan de regels van de voorschriften. Maar je route was toch wel vastgesteld door hogere ambtenaren.

En dan had je vroeger nog dingen als strafport

e.d. Dat heb je ook niet meer.

Nee, nou heb je er zo'n kaartje bij. Vroeger was dat oppassen, anders kostte je het geld. Want als je het per ongeluk in de bus douwde, was je dat geld kwijt.

Toen werkten we nog in ploegen, dan moest je ook op zondagavond opkomen voor de dienst, voor het sorteren op de expeditie. Dan moesten wij de grote plaatsen en de hier omringende plaatsen apart sorteren. De rest ging dan op een hoop, die was voor de expediteur. Dat was de zondagsavonddienst. Ook in de week moest dat wel eens, en 's avonds altijd. De laatste trein ging hier dan weg om acht uur, dan was om kwart voor acht laatste buslichting en dan de zaak afsluiten, dan kon het nog net met de trein mee. Maar dat is allemaal verleden tijd, want nu gaat het met auto's van hier naar Zwolle toe in die containers. Dat is hier allemaal weggehaald. Vroeger zat je zelf achter zo'n sorteerrek voor de grote plaatsen. Was je klaar dan werd dat afgebundeld, vroeger met een touwtje, later werd dat elastiek, en werden ze door de expediteur in dat zakkenrek gesorteerd.

Vroeger had je in de nachtdiensten mensen die moesten voorsorteren. Is dat er nog steeds?

Ik dacht dat voor de bestelling de nachtdienst nog wel bestond. Dat moet wel. Want bv. om twaalf uur komt de laatste lichting binnen, dat moet nog gesorteerd worden anders kan de besteller de volgende ochtend niet aan zijn loop beginnen.

Was dat nou geliefd werk of niet?

Nou, nachtwerk is nooit zo'n geliefd werk.

Nee maar ik kan me voorstellen dat het extra verdient.

Ja, dat verzoende de arbeid weer.

Nou, ik heb zelf wel meegemaakt dat mensen ruzie hadden omdat ze de nacht wilde hebben.

Nou, dat zal dan van plaats tot plaats wel verschillen, Want zo wild waren ze hier nooit op de nachtdienst. In het algemeen, er waren er wel enkelen bij. Er werd natuurlijk ook wel geruild, vooral als je de zondagavond op moest.

Wat de verhouding tussen afdeling en groepen betreft, die is niet altijd optimaal geweest. Dat vindt volgens mij zijn oorzaak hierin: de afdeling volgt de algemene lijn en de groepen vinden hun werkzaamheden meer op de groep gericht, en dan komen er wel eens botsingen. De verhouding tussen de afgevaardigden naar de Bondsraad en de afdeling was goed. Dit zou ik ook willen stellen over die tussen de Bondsraad en het Hoofdbestuur. Natuurlijk

was er wel verschil van mening over het aanpakken van bepaalde problemen, doch zodra de vergadering was gesloten ging een ieder naar huis met de gedachte zich neer te leggen bij de gedane uitspraak van de Bondsraad. Het zou fout zijn te stellen dat zich in een bepaalde groep geen tegenstelling hebben voorgedaan, bijvoorbeeld verschil van mening over de benadering van bepaalde problemen.

Dan werden er van het bestuur en van de leden veel begrip gevraagd om tenslotte te komen tot een en dezelfde opstelling. Het aantal vertegenwoordigers in de diverse bondsorganen was volgens mij wel juist, alleen zou ik hier een vraagteken willen plaatsen wat betreft de samenstelling. Hierbij denk ik aan de Groepsraad PTT, hierin zaten van de Postdienst en de Technische Dienst ieder één lid. Indien financieel mogelijk zouden dat er beter twee kunnen zijn, omdat de werkzaamheden zo verschillend zijn. En ook bijvoorbeeld de bevordering door studie. De bestelling kent dat helemaal niet, een enkele uitzondering naar hoofdbesteller of expediteur daargelaten. De verhouding tot de bezoldigde bestuurder was goed.

Als hier bedoeld wordt of er verschuivingen hebben plaats gehad in het algemeen, dan zeg ik ja. Denk bijvoorbeeld aan de samenstelling van de Bondsraad. De kleine afdelingen zijn nu uitgesloten, alleen kunnen zij met andere kleine afdelingen in de omsteek samen één afgevaardigde benoemen. Doch deze persoon kan nooit voldoende contact hebben met de achterban uit de regio die hem heeft afgevaardigd. Dat was toen ook één van de grote punten op het congres, waar ik me toen ook voor heb ingezet, maar waar dit is uitgekomen. Ik zie het nog zo, maar in de overgangsfase waarmee we nu bezig zijn naar ABVA/KABO, zal daar wellicht ook wijziging in komen. Hopelijk ten goede.

Als de kleine afdelingen niet voldoende leden hebben om een vertegenwoordiger aan te wijzen in de bondsraad dan zullen ze altijd achter zijn.

Ze kunnen niet dat contact hebben met het hoofdbestuur als een grotere afdeling.

Heeft u ook wel eens het idee gehad dat er groepen waren die meer invloed hadden dan andere. Je hoort nog als een financiën als voorbeeld noemen.

Nee, dat is mij nooit duidelijk gebleken. Ik heb alleen de ervaring dat elke groep en afdeling die vertegenwoordigd was, gelijk behandeld werd door het hoofdbestuur. Het was ook niet goed geweest als het anders zou zijn. Als men de groep financiën had voorgetrokken, dan had de PTT ook nooit de plaats kunnen krijgen die ze heeft.

Het was ook niet zozeer dat die groep financiën werd voorgetrokken, de mensen eruit waren gewoon actiever, gingen eerder in afdelingsbesturen zitten en werden daardoor weer eerder bondsraad lid enz. Wij hebben ook van andere PTT-ers de klacht gehoord dat ze binnen hun afdeling niet voldoende aandacht kregen, omdat de afdeling werd overheerst door mensen uit de groepen financiën en gemeente.

Die klacht heb je gehoord van PTT-ers? Dat heeft bij ons nooit gegolden. Ik ben zelf als PTT'er twaalf jaar voorzitter van de afdeling geweest, ik ben secretaris geweest, maar nooit in die periode dat ik deel uitmaakte van het afdelingsbestuur heb ik ook maar iets gemerkt dat men financiën voortrok. Het was zelfs zo dat financiën hier ter plaatse maar één afdelingsbestuurder had. En daar waren we verduveld blij mee, want dat was de penningmeester.

Welke groepen waren dan nog meer vertegenwoordigd in het afdelingsbestuur?

Groep gemeente, misschien wel met drie, met twee van de PTT, een van de belasting, een van het Gewestelijk Arbeidsbureau. Toen was het afdelingsbestuur nog niet zo groot als nu. Nu heb je hier een afdelingsbestuur van elf. Met de Federatie is het nog groter geworden, nu zijn het er achttien of negentien. Omdat de besturen van ABVA en KABO samen het federatiebestuur vormen. Als de fusie er komt dan wordt dat aantal natuurlijk weer minder.

Bij vraag zes denk ik terug aan de S.B.O., waarin vertegenwoordigd waren de ABVA, KABO en NCBO. Deze samenwerking was een noodzakelijk kwaad om iets te bereiken. Mijn ervaring is ten opzichte van de andere bonden nu niet zo bijzonder, omdat altijd de punten voor een bespreking moesten komen van de ABVA. Veranderingen zullen daarin volgens mij eerst naar buiten treden wanneer de fusie ABVA/KABO tot in alle geledingen goed is doorgevoerd, zoals dat het geval is met het hoofdbestuur in Zoetermeer. Dat het in de afdelingen nog wat stroef loopt is volgens mij wel begrijpelijk, omdat er principes op het spel staan.

De ongeorganiseerden hadden in het algemeen wel voldoening van het werk dat de ABVA deed, het bereikte resultaat was immers ook automatisch voor hen van toepassing, maar lid worden van een vakbond was er niet bij. Jammer genoeg bestaat er geen wet dat van de ongeorganiseerden een offer wordt gevraagd om op die manier bij te dragen in de kosten die door de bonden worden gemaakt voor scholing en vorming van het onbezoldigde kader. Mijn gedachten gaan hierbij uit

naar een fonds waarin deze gelden gestort worden en eens per jaar worden uitgekeerd. Maar geen verplicht lidmaatschap, daar ben ik pertinent tegen. Ik zou niemand willen verplichten om lid te worden van een bond. In de vergaderingen van de dienstcommissies kwam van de andere bonden niets op tafel. Dat vond ik altijd zo belabberd, teleurstellend. Het moest allemaal van de ABVA komen, wij moesten de kar trekken. Verder was de samenwerking met de collega's van KABO en NCBO wel goed, ook de verstandhouding wel. Daar kan ik helemaal niets over klagen.

Maar was de KABO dan niet beter dan het NCBO?

Nee, nee, ik heb nooit geen verschil gezien.

Zijn er dan ook nog categorale bonden?

Bij de PTT hebben we daar niets mee te doen. Want die paar die ARKA-lid waren, die telden niet mee, dat was een klein aantal waar we nooit last mee hebben gehad. Bij de gemeente zal dat hier wel anders liggen. Je had wel het Ambtenarencentrum onder de gemeentesecretarie-ambtenaren. Maar ik heb nooit in afdelingsbestuur of ledenvergadering gehoord dat het Ambtenarencentrum dwars zou zitten. Wel was er wel een verschil van mening, natuurlijk.

Namens de afdeling Enschede van de ABVA heb ik deel uitgemaakt van het bestuur van de toenmalige Bestuurdersbond van het NVV. Deze vertegenwoordiging was noodzakelijk om op de hoogte te blijven met datgene dat zich afspeelde in de particuliere sector, waardoor een betere vergelijking kon worden gemaakt tussen de overheid en de particuliere sector, denk bijvoorbeeld aan sociale voorzieningen, salarissen, bevorderingen enz. Dat is volgens mij de hoofdzaak. Vertegenwoordigingen in commissies en NVV-congressen hing ook weer samen met die bestuurdersbond. Daarvoor werd meestal de voorzitter aangewezen, en dat was iemand van de Textiel.

En werden de ambtenaren in dat NVV-verband niet met een klein beetje scheef oog aangekeken?

Ja, ze zeiden wel eens dat wij goed praten hadden. Voor ons zou alles geregeld zijn. Dan antwoordde ik altijd: het is jullie taak om te proberen ook op dat niveau te komen. Maar je moet niet stellen dat de ambtenaren wel wat minder mogen krijgen om jullie wat meer te kunnen geven. Jullie moeten proberen je op te trekken aan de ambtenaren. Als een andere het beter heeft moet je proberen je aan hem op te trekken, niet die ander naar beneden te trekken.

Maar in het begin was de positie van het overheidspersoneel zelfs slechter.

Ja, dat was in aanvang veel slechter, en daar heb ik ze dan ook wel eens aan herinnerd.

Maar binnen die NVV was wel aandacht voor de problemen van ambtenaren, het was niet zo dat de Textiel alles overheerste?

Nee, dat niet. Voor de oorlog nog kwam men bijvoorbeeld met die zogenaamde ondernemingsraden. Dat was de periode van het Plan van de Arbeid van Henk Vos. Toen in die tijd heb ik altijd gewaarschuwd en gezegd: als jullie deel willen uitmaken van dat soort commissies, dienstcommissie of ondernemingsraad of wat dan ook, dan moet je geschoold voor de dag komen. Want anders veegt de werkgever je zonder meer van de tafel af. Want als je niet geschoold bent, geen ruggengraat toont en geen principe hebt, begin er dan niet aan, want dan ga je achteruit. Dat ben ik nog altijd van mening.

Er zitten heel wat mensen in medezeggenschapscommissies en wat dan ook, die niet de noodzakelijke ruggengraat tonen.

Want ik heb dan ook nooit, in de bondsraad of waar dan ook mijn mond gehouden. Heeft u Bussink uit Winterswijk al gehad voor zo'n interview? Want dat was ook een felle waarmee we vaak op één lijn lagen. Die is nog ouder dan ik, een belastingambtenaar. Die was zo fel, die was nog feller dan ik. In Winterswijk hadden ze toen twee mensen zitten, de ander was Dijk, die nou overleden is. Allebei behoorlijk van de tongriem gesneden*

Dat waren lastige jongens voor het hoofdbestuur?

Ja, dat was ik misschien ook wel. Je hebt op een bepaald moment een standpunt, dat moet je dan niet achteraf gaan vertellen. Dan moet je met dat hoofdbestuur gaan discussiëren. Krijg je de bondsraad dan niet achter je, ja goed, dan heb je verloren. Zo heb ik altijd mijn bondswerk opgevat. Wanneer de meerderheid zegt: Voogd, jongen, je hebt gelijk, dan zeg ik: Dank je wel. Maar als de meerderheid zegt: Voogd, we gaan niet met je mee, dan helaas. ‘

Over de positie van de vrouw binnen de overheidsdienst en de ABVA kan ik heel kort zijn. Ik ben van mening dat de vrouwen onvoldoende deelnemen aan het werk van de ABVA. En dat ze ook praktisch geen vergaderingen bezoeken, ook niet wanneer het hun eigen groep aangaat. Ik denk bijvoorbeeld aan de verpleging, de bejaardentehuizen, de welzijnssector enz.

Als er een jaarvergadering is dan zijn er misschien één of twee dames aanwezig, maar verder niet. Dan vind ik wel een gemis, ik

geloof dat ze daardoor ook zichzelf een beetje achteruit gaan werken. Er zouden ook meer vrouwen deel uit moeten gaan maken van het afdelingsbestuur. Op het ogenblik zit er één in, dat zouden er meer kunnen zijn. Dan zouden ze beter hun grieven in kleine kring aan de orde kunnen stellen dan op een grote vergadering.

Het is voor een hoop vrouwen natuurlijk een probleem dat ze moeten gaan werken en ook het huishouden moeten blijven doen.

Ja, maar de vergaderingen zijn toch 's avonds, dat is het avondeten toch gebeurd. En als die vrouwen werken in ploegendienst zoals in de bejaardenzorg dan zijn ze toch ook van huis.

Maar bejaarden- en ziekenhuizen is een ander probleem, die zijn altijd aan slecht georganiseerd geweest.

En dan is de vraag wat daar de oorzaak van is. Het is vaak zo, dat als er moeilijkheden zijn dat ze dan de weg naar de bond wel weten te vinden. Maar verder denken ze, waarvoor zou ik het doen. Het is in de gezondheidszorg hier heel moeilijk om een groep op benen te krijgen, dat hebben we twee jaar geleden geprobeerd door de gezondheids- en de bejaardenzorg samen te voegen. Er is toen uiteindelijk een bestuur gekomen, maar nu gaat men weer vanwege de verschillende cao's uit elkaar, nu scheidt de bejaardenzorg zich weer af, en is er voor de ziekenverpleging nog geen schijn van kans dat er weer een bestuur komt.

Om invloed uit te oefenen op de personeels- en salarispolitiek van de gemeente lijkt mij thans een moeilijke opgave, men hoort dan stevast de vraag: waarom hij wel en ik niet. Het zou gemakkelijker gaan wanneer de commissies een bredere basis kregen waarop zij konden voortborduren om in het overleg met het hoofd van dienst een en ander te kunnen bespreken en beslissen. Nu is het altijd nog zo dat het hoofd der dienst beslist. Ook al is de betreffende wethouder er het er niet mee eens.

Dus de wethouder heeft niets te vertellen?

Nee, en dat is niet alleen hier zo, in gesprekken met collega's uit het land heb ik gehoord dat het hoofd van dienst uiteindelijk de beslissing neemt. Ik heb het altijd fout gevonden, als ik wethouder zou zijn, dan zou die directeur hoog of laag kunnen springen, maar ik zou de uiteindelijke beslissing nemen. Ik vind dit fout. Datzelfde was ook het geval bij bevordering.

Had de ABVA relaties naar de gemeenteraad

toe of had het geen zin om die te beïnvloeden?

De kanalen naar de gemeenteraad waren er wel en zijn er nog wel, maar dat levert soms heel weinig op.

Want het hoofd van dienst heeft veel te veel te vertellen.

Dan kan de gemeenteraad nog wel napraten, maar het kwaad is toch geschied. Kanalen zijn er altijd, naar bepaalde politieke partijen en naar de totale gemeenteraad, in een schrijven bijvoorbeeld. Maar het haalt niet uit en ik geloof niet dat het goed zou zijn om persoonlijke gevallen in het openbaar te gaan behandelen. Vandaar ook dat ik er tegenaan heb gezien om zitting te nemen in commissies waar over personeelsleden beslissingen genomen worden, want ik vind het een uiterst gevaarlijke zaak. Het is gevaarlijk, want ik weet het uit eigen ervaring. Ik heb bij de PTT deel uitgemaakt van een commissie, waarbij beroep mogelijk was over beslissingen over het wel of niet toekennen van extra vergoedingen van nul, vijf, acht of twaalf procent. Het was heel moeilijk om in zo'n commissie beslissingen te moeten nemen. Want daar kwamen mensen om zichzelf te verdedigen en daarna hoorde je van een chef op welke gronden hij niet voor een hoger percentage in aanmerking kwam, en dan...

Dan werd je bijna een werkgever

... Dan moest je zo'n directeur van een postkantoor wel eens gelijk geven. Om daar als vakbondsman over te moeten oordelen is inderdaad heel moeilijk, want er staan personen op het spel, vaak eigen leden van je eigen organisatie.

Wanneer was dat ongeveer?

Ja, misschien zo'n vijftien jaar geleden. Toen er mee opgehouden werd hebben we als bestellers het voordeel gehad dat we allemaal loonsverhoging kregen, als gemiddelde. Het zal dus ongeveer midden jaren zestig zijn geweest. Het was dus een vervanging van de zogenaamde prestatiebeloning. Daar werd je één keer per jaar op beoordeeld. Dan had je van die grote moederlijsten waaraan je moest voldoen. Als je die twaalf procent wilde hebben moest je een soort supermens zijn. Dan mocht je nooit een foutje maken, had je nooit scheef mogen lopen. Maar voor de bestellers kwam het toen bij de opheffing in het salaris te zitten. Dat was voor ons de hoofdzaak.

Ik heb het over de dienstcommissies, want de medezeggenschapscommissies vind je hoofdzakelijk bij de gemeente. De bevoegdheden van de dienstcommissies zijn wat de grote lijnen betreft erg beperkt, op de kleine onderdelen van de dienst is er soms wel wat te

bereiken. De opstelling en samenwerking met andere bonden was niet altijd optimaal, doch ik wil er aan toevoegen dat hier ter plaatse op het postkantoor de samenwerking der afgevaardigden onderling goed was, alleen was het altijd de ABVA die de spits moest af bijten en het overeengekomene moest verdedigen in de vergadering.

De houding van de werkgever, de postdirecteur was goed. Hij had altijd een open oor voor de mening van de dienstcommissie, als deze een gegronde reden had was hij bereid aan onze verlangens te voldoen, bijvoorbeeld bij het vaststellen van vakantieperiodes.

De achterban interesseerde zich niet zo erg voor het werk van de dienstcommissie, alleen wanneer er iets bijzonders aan de hand was.

Hadden ze dan kritiek?

Ja, zoals bijvoorbeeld over die vakantievaststelling. Dat was nooit goed. En ook v.w.b. de duur van de vakantie, aaneengesloten of niet. Dan was er kritiek. Wanneer er een besluit viel dat in hun straatje te pas kwam dan was het wel goed en dan hoorde je nooit wat. En het typische was ook dat je van de achterban nooit iets aangedragen kreeg voor de dienstcommissie, Je moest het zelf allemaal oplepelen.

Zijn er in het werken en functioneren van de dienstcommissie dingen veranderd?

Ik denk dat het werken van de dienstcommissie niet zo veel veranderd is, alleen zit je nu weer in groter verband met de structuur van de federatie. Voor zo ver mij bekend is de federatie binnen de regionale groep PTT nog het verste doorgevoerd hier. Wij hebben ook wel over de dienstkleding gepraat, bijvoorbeeld over de draagtijd. Maar dat waren dingen waar je eigenlijk geen zeggenschap over had, dat ging allemaal via het Rijkskledingsbureau. In de rijkskledingcommissie zaten vertegenwoordigers van het ABVA-hoofdbestuur, toentertijd van der Ploeg.

Als mensen thuiskwamen, trokken ze dan onmiddellijk dat uniform uit, of vonden ze het wel handig?

Nee, in elk geval werd de broek vaak aangehouden, zeker sinds de rode streep eruit is. De jas trok je wel uit, want daar stond PTT op. Dat was zeker een klein voordeel, en de grijze kleur van zo'n broek is ook helemaal niet gek.

Bij vraag elf denk ik met name terug aan de invoering van het Een Bestellings Systeem en aan de stiptheidsacties van de bestellers bij de PTT. Bij deze gelegenheden hebben ze allen, ook ongeorganiseerd, volledig achter ons gestaan. De stiptheidsactie was een landelijke actie, hier in Enschede hadden we toen ook

steun van kantoorambtenaren en van de expeditie. Het zal zo'n jaar of tien geleden zijn, rond 1970. Die stiptheidsactie, die om een loonsverhoging ging, was één van de hoogtepunten bij de post, want toen hebben we een oproep gedaan voor een vergadering 's avonds, ik vergeet het nooit, hier in Avion in Enschede. En al wat benen had was daar. De zaal was boordevol. Vandaar dat ik zei dat als er iets bijzonders is dan willen ze wel warm lopen. Uiteindelijk hebben we niet dat er uit kunnen halen wat we ons hadden voorgesteld, het is een beetje als een brandende kaars uitgegaan. We hadden gezegd tegen de mensen dat de post die ze overhielden na de dienst teruggebracht moest worden naar het kantoor. Dat gebeurde ook. Er was hier een chef-hoofdbesteller, die ging toen noteren wie er 's avonds post terugbracht. Het duurde niet lang, na één of twee dagen lag er al een enorme stapel post. Alles liep vast. Nadat de zaak doodgebloed was ben ik naar die chef gegaan om hem te vragen waarom hij die namen had opgeschreven en of dat bepaalde gevolgen zou hebben. Want die mensen hadden gehandeld in opdracht van de organisatie en daar mochten ze persoonlijk niet voor gestraft worden. Hij zei toen dat ik gerust kon zijn en dat er een streep door werd gehaald. Dus niemand heeft er later moeilijkheden mee gehad. Maar die actie sloeg in het begin dus ontzettend aan. In die zaal waren ook mensen uit Hengelo en Oldenzaal. Om te kijken wat Enschede zou uithalen. Ik ben toen de volgende dag naar Hengelo geweest, maar ik kon daar niet klaarkrijgen wat ik hier wel had klaargespeeld. Misschien had ik het voordeel dat ik in de groepsraad dicht bij het vuur zat. Ik weet nog heel goed dat ik een telegram kraag van het hoofdbestuur, 's-middags om een uur of vier of ik 's avonds om acht uur op een vergadering in Den Haag kon zijn. En dan moest ik daarna maar in Den Haag overnachten. Direct naar mijn chef gegaan, die het goed vond dat ik ging. Wat dat betreft had ik hier ook alle medewerking om mijn werk te kunnen uitvoeren voor de bond.

Dan moesten andere bestellers uw werk overnemen?

Ja, en ook dat gaf nooit geen problemen. Want de volgende dag was ik er natuurlijk ook niet, omdat ik nog terug moest reizen. Maar desondanks vond de chef het goed.

Daarnaast de invoering van het ESB. Ik heb zelf toen anderhalf jaar bij de PFA gezeten als bondsvertegenwoordiger om bepaalde wijken in te delen, van commentaar te voorzien en mijn mening te geven.

Later wilde men ook het zgn. IBS invoeren. Daarbij was het de bedoeling om pakketpost en briefpost in één keer in een auto te laden

en daarmee twee mensen een grotere wijk te laten bezorgen. Dat werd toen ook een hangijzer. En Enschede zou proefgebied worden, het liep al in Zoetermeer als eerste proefgebied. Ik wist dat het daar fout gelopen was. En hier dus ook. En dat hebben we toen wel klaar gekregen, ik had de hele zaak achter me staan, dat hebben we toen afgewimpeld. Toen zijn ze naderhand bezig geweest in Almelo. Ook dat was volgens mij een inkrimping van personeel. Dat zou niet zo zijn, maar volgens mij werd het werk dan gedaan door twee i.p.v. drie of vier mensen. Ze hielden vol dat het geen inkrimping was. Het IBS zou een verlichting voor de mensen zijn. Maar, als ze zo willen redeneren dan lust ik er nog wel een. Dat waren situaties waar ik resultaat had en het vertrouwen van de mensen hier ter plaatse heb gehad.

Vraag twaalf is geen gemakkelijke vraag. Voor de oorlog kenden we de samenwerking tussen SDAP en NVV, dat heeft volgens mij altijd wel goed gewerkt. Maar nu de fusie FNV tot stand komt lijkt het mij eigenlijk onmogelijk om een vaste verhouding te hebben of te krijgen met een bepaalde politieke partij. In het FNV zijn vogels van diverse pluimage te vinden, leden van alle progressieve partijen. Welke zou je daaruit moeten kiezen. Dat wordt moeilijk. Ik weet er wel een, maar die zal ik niet met name noemen.

Het gaat er in die vraag ook om of de bond zich bemoeit met zaken die in de politiek besproken worden, en over meer dingen dan vroeger ook een standpunt gaat innemen.

Zou dat ook niet een kwestie van de ontwikkeling van de tijd zijn.

Want je kan als vakbeweging wel een punt naar voren brengen, maar de politiek moet beslissen. En daar zie je dan de regering beslissingen van kamermeerderheden naast zich neerleggen. Dat weet je niet meer waar je aan toe bent.

Vroeger waren de mensen toch voornamelijk PvdA-stemmer, in de jaren vijftig en zestig. Toen lag die relatie er toch wel? Niet echt openlijk, zoals voor de oorlog, maar toch.

Toen was die er inderdaad meer dan nu. Het is wat teruggezaakt, waarbij de federatiegedachte een grote rol heeft gespeeld, waardoor men niet meer zo gebonden kan zijn aan de PvdA, want daar gaat het natuurlijk om. Vroeger had men vanuit de vakbond ook een bepaalde invloed op de PvdA.

Door de mensen uit die tijd heen zag je ook een bepaalde aantrekkingskracht van die partij.

Ik had daar geen problemen mee, en zou dat nog niet hebben.

Ik weet waarop ik moet stemmen als het zover is. Voor mij mocht die verhouding van vroeger wel terugkomen.

Bent u zelf nog in de partijpolitiek actief geweest?

Ja, ook nog wel. Maar dat was als jongen voor de oorlog. Na de oorlog ben ik altijd wel lid gebleven, maar ik heb me niet zo meer in de politiek verdiept, omdat ik de handen vol had aan het vakbondswerk.

Was u met al uw bondsactiviteiten nog wel eens thuis?

Nou, we hebben het één keer opgeschreven, toen was ik zes weken aan één stuk geen enkele avond thuis geweest. Toen heb ik tegen mijn vrouw gezegd, nou moet het iets minder worden, want op een bepaald moment gaat het niet langer meer. Dat voel je zelf ook. Je had ook nog die gebroken diensten, het was niks bijzonders dat je 's avonds om elf uur thuiskwam van de vergadering en dat je de volgende morgen om vijf uur het bed uit moest om op zes uur op kantoor te zijn. En dan zat moeder de vrouw alleen thuis 's avonds.

Om aan de bewustwording van de leden van een vakbond te werken, daaraan wordt volgens mij genoeg gedaan. Maar ook de leden te overtuigen van het nut van de werkzaamheden van de bond, dat is heel moeilijk te realiseren. Men denkt gewoon dat men het vroeger in Den Haag en nu in Zoetermeer wel regelt. Die houding speelt overal, ik hoor datzelfde geluid van mensen op vergaderingen en in cursussen. Vandaar ook dat het steeds moeilijker wordt om nog leden te krijgen voor het afdelingsbestuur als er een vacature ontstaat. Ik kan er geen redenen voor geven. Wanneer je een keer de overtuiging mist van de noodzaak van een vakbeweging dan houdt alles op. Je hebt te veel leden die contributie betalen voldoende vinden. Het wordt steeds moeilijker om nieuwe kaderleden te krijgen.

Namen uit de bondsraad die ik me kan herinneren zijn Vellekoop uit Rotterdam, Bussink uit Winterswijk, Boomkamp uit Leeuwarden. Dat waren mensen die vaak het woord voerden op de bondsraad.

Wanneer men de ambtenaar het stakingsrecht onthoudt dan zou ik dat als discriminatie willen betitelen. Het is voor mij een zaak van levensbelang, want wanneer je de geschiedenis van de vakbeweging nagaat dan is de vakbeweging door stakingen groot geworden. Vooral in

het verleden, na de oorlog is daar wat verandering in gekomen. Ik kan me nog goed de tijd in de textiel herinneren, dat we aan het staken waren voor vijf procent loonsverhoging, en wat was dat nou helemaal. Dan werd op de vergadering van de Eendracht gesteld dat wij wel wilden doorstaken maar St Lambertus niet. En de katholieken kwamen bij elkaar en zeiden: wij willen wel, maar Unitas, de christelijken willen niet. M.a.w. wij werden tegen elkaar uitgespeeld. Misschien bereikte je dan een keer een verhoging van dan sprong je tegen het plafond aan, omdat je dat verdiend had, maar je vergat, dat je om vijf had gevraagd. Dat ligt nu allemaal heel anders. Want van die grote acties, op een enkele uitzondering na van de Industriebond, hoor je toch niet meer. Hoewel ik soms het idee krijg dat de geschiedenis zich aan het herhalen is.

Dat de ABVA optreedt voor de belangenbehartiging van haar leden staat voor mij zonder twijfel vast. Dat de ABVA zal gelden als een hefboom voor de maatschappelijke veranderingen van veel leden is volgens mij moeilijk te beantwoorden. Naar mijn mening is dat ook niet aan te bevelen want daardoor komen die leden vaak in een moeilijke positie, en veelal, helaas zijn ze dan voor het vakbondswerk afgeschreven.

Dus dat men door een bepaalde bevordering op een hoger niveau komt, en dat er zo een dusdanige maatschappelijke verandering heeft plaatsgehad dat men voor de belangenbehartiging van andere mensen niet meer wil opkomen. En ook voor eventuele bestuursfuncties niet meer te porren is. Er zijn natuurlijk uitzonderingen, gelukkig wel, maar in het algemeen gaat het toch zo. Misschien is het zelfs wel goed, want het is voor een chef moeilijk om een werknemer uit dezelfde bond bv. bepaalde straffen op te leggen. Dat is toch wel een zekere wrijving.

De ABVA heeft voor mij betekent dat ik er een persoonlijke ontwikkeling door heb meegeemaakt, in diverse cursussen, zowel wat mensenkennis betreft als dat je met de neus op de feiten werd gedrukt van de maatschappelijke problemen. Wel vind ik dat ik op deze manier een nuttig leven heb geleid omdat ik veel heb kunnen doen, niet alleen voor mezelf, maar vooral voor collega's. Door het feit dat ik zoveel functies heb gehad, soms dus te veel.

Bent u nog actief?

In de groep gepensioneerden en het afdelingsbestuur.

Ik heb nooit aan mijn lidmaatschap getwijfeld, dat kan ik heel kort beantwoorden.

Vragen heb ik niet gemist.

De enige toevoeging is dat ik de hoop wil uitspreken dat de federatie ABVA/KABO uit mag groeien tot een werkelijke fusie, en dat men daarna met hetzelfde elan verdergaat. Dat de strijd die ons als vakbeweging nog wacht nog moeilijk en zwaar zal zijn, en dat die alleen in goede banen geleid kan worden wanneer de leden zich daarvan bewust worden en het aantal leden van de algemene vakbeweging groter wordt.

Ik ben er zelf nog niet van overtuigd dat het ledenaantal van de ABVA/KABO hetzelfde blijft als de federatie wordt omgezet in een fusie. Ik ben bang dat een hoop af zullen haken naar het CNV, wat je nu al ziet. Die doorstroming naar het CNV is toch wel van belang aan het worden. Wat men daar nou in ziet, ik weet het niet. Ik zie het niet zitten.

Het is jammer dat ze toen bij de federatievorming hebben afgehaakt, dat is verschrikkelijk jammer, want als we toen met z'n drieën hadden kunnen doorgaan was het heel mooi geweest.

Maar, wie weet wat er op de duur nog van komt. Wie zal het zeggen.

Den Haag, 27 april 1981. Jaap de Jong.

Bijlage Persoonlijke gegevens J.H. Voogd

Geboren: 18 juni 1912.

In 1926 in de Textiel begonnen te werken.

van ongeveer	1929 - 1940	Secretaris van De Eendracht te Boekelo
In	1943	in dienst getreden bij de PTT als hulpbesteller te Enschede
van ongeveer	1947 - 1950	lid afdelingsbestuur Enschede
van	1964 - 1973	lid afdelingsbestuur
van	1974 - 1980	secretaris afdelingsbestuur
vanaf	1980	lid afdelingsbestuur
vanaf	1978	lid groepsbestuur gepensioneerden Enschede
van ongeveer	1953 - 1973	lid groepsraad PTT
Van	1948 - 1973	lid groepsbestuur PTT Enschede
van ongeveer	1952 - 1973	lid dienstcommissie PTT postkantoor Enschede
van ongeveer	1953 - 1973	lid districtsdienstcommissie Zwolle
van ongeveer	1960 - 1973	lid bondsraad ABVA
van	1976 - 1978	lid bondsraad ABVA